

1. marts 2024

FM 2024/96

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en redegørelse, der skal afdække fordele og ulemper ved at implementere et tværsektorielt specialiseret ældre- og gerontopsykiatrisk¹ team. Redegørelsen skal endvidere afdække de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige ved en realisering af et tværsektorielt specialiseret ældre- og gerontopsykiatrisk team. Redegørelsen skal omdeles til Inatsisartut inden FM 2025.

(Medlem af Inatsisartut Anna Wangenheim, Demokraatit)

Begrundelse

Vi har hørt og set tallene igen og igen både via statistikker og i Økonomisk Råds rapporter; i fremtiden kommer til at mangle en stor arbejdsstyrke, idet en stor årgang forventes at gå på pension. Denne store, aldrende årgang, og den aktuelle situation omkring ældres oplevelse af manglende og kvalificeret hjælp til at klare sig i hverdagen som ældre borger, er en stor velfærdsudfordring. Hensigten med redegørelsen er at ældre borgere, ældre med demens og ældre med funktionsnedsættelser af psykisk og fysisk karakter får højnet deres livskvalitet gennem forebyggelse af sygdom og andre sundhedsfremmende initiativer.

Det er derfor en politisk prioriteringssag at forholde sig aktivt og proaktivt, så vi sikrer, at de ældre får bedre levevilkår og mere livskvalitet. Vi skal finde en løsning, så de ældre kan få hjælp til selvhjælp således, at de kan føle sig som aktive og værdifulde borgere i vores land via flere nøglepersoner, demenskoordinatorer, geronto-psykiatere og sygeplejersker samt fysio- og ergoterapeuter, der har specialiseret sig indenfor geriatri², ældrepleje og ældreomsorg. Som det er nu, findes der ingen specialeafdelinger indenfor ældre og/eller aldring, og dette udgør en væsentlig udfordring³. De ældre bliver derfor indlagt og behandlet på afdelinger, der ikke har speciale i de typer sygdomme, som de bliver indlagt med, og udskrives til hjemmet eller alderdomshjem, hvor fagligheden ikke står i mål med de komplekse helbredsudfordringer, der skal håndteres.

Der findes ingen ensartet og kvalificeret udredning i forhold til diagnosticering af demens i arktisk sammenhæng, og der formodes at være 254, der lever med demens. Det anslås således, at der findes et mørketal og at dette tal stiger i fremtiden⁴. Det efterlader pårørende i en stor utryghed, når der samtidigt ikke er demenskoordinatorer i alle kommuner, og at plejeindsatsen går tabt i overgangen fra sundhedsvæsenet til kommunerne. Det må vi kunne gøre anderledes og bedre, og optimere forholdene til gavn for alle familierne, der har én eller flere familiemedlemmer med en sygdom, der relaterer sig til det at

¹ Definition på gerontopsykiatri: <https://denstoredanske.lex.dk/gerontopsykiatri>

² Definition på geriatri: <https://www.sundhedsaftalen.rm.dk/siteassets/vaerktojskasse/geriatriisk-radgivning-aldresygdomme.pdf> s. 5

³ Redegørelse: https://ina.gl/media/14rpgbbi/pkt99_rg_dk.pdf s.10

⁴ "Ældre menneskers liv og helbred i Grønland" - Statens Institut for Folkesundhed - Syddansk Universitet 2019, s. 30-31

blive ældre.

Vi kender vel stort set alle en eller flere ældre medborgere, der er flyttet til udlandet, fordi de af helbredsmæssige årsager ikke føler sig trygge herhjemme. Det er et stort tab for os alle i samfundet. Dels mister vi samfundsmæssige ressourcer, og ikke mindst, mister børnefamilierne dette værdifulde netværk.

En forskningsundersøgelse ved navn "Arktisk Aldring", som er udviklet og gennemført i tæt samarbejde mellem de grønlandske kommuner og forskere, sundhedsprofessionelle og uddannelsesledere fra Københavns Universitet, Ilisimatusarfik, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI), Syddansk Universitet og Professionshøjskolen UCC⁵ peger i den grad på behovet for fokus på det tværsektorielle samarbejde, samt at der er et behov for mere viden om ældresygdomme for de fagprofessionelle for at sikre omsorgen i pleje- og behandlingen.

Det gælder for både Sundhedsvæsenet og Kommunerne. Der vil være behov for at prioritere, at ansatte får tilegnet sig nye kompetencer og færdigheder samt, at ansvarshavende, respektive ledelser, bryder med de eksisterende silo'er og skaber rammerne om at få styrket det tværsektorielle samarbejde. Forslaget er en strukturel og organisatorisk ændring, der har et sigte om at effektivisere de eksisterende ressourcer og at sikre en mere tryk, mere sund og mere værdig alderdom.

Jeg håber på bred opbakning til forslaget fra partierne her i Inatsisartut samt fra Naalakkersuisut.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Udarbejdelsen af redegørelsen forventes ikke at overstige en årnormering for en A/C fuldmægtig, hvilket svarer til 500.000 kr.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Ingen.

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

⁵ <https://da.uni.gl/forskning/arktisk-aldring/>